

Het Huys Clingendael

Een compacte bouwgeschiedenis

Auteur: Joost S.H. Gieskes

Voorwoord

Over de geschiedenis van landgoed Clingendael bestaan talloze beschrijvingen. Daarin wordt de ontwikkeling vanuit een boerenbedrijf naar een landgoed beschreven, evenals het huis. Als overzicht van de bouwgeschiedenis van het landhuis voldoet dat minder. In dit artikel ligt het accent op de ontwikkeling van het huis door de jaren heen , met dien verstande dat het wordt beperkt tot het uiterlijk aanzicht.

Bij de gravure boven dit artikel

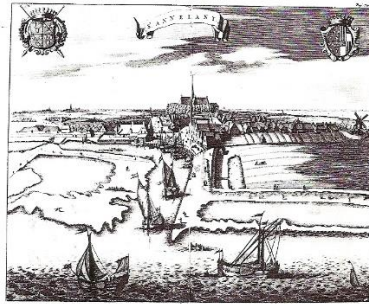
Bij de titel van de prent uit 1690 wordt de naam St Annen-Land vermeld. De verklaring daarvan is dat de stichters van Clingendael, de familie Doublet, de heerlijkheid St.Anneland in bezit had. De officiële naam van het landgoed was aanvankelijk St.Annelands-Clingendael. Philips Doublet noemde zich 'heer van St.Anneland'. Het bezit van een heerlijkheid had wel iets met status te maken....

De afbeelding toont de achterkant van het huis.

De bouwgeschiedenis

1642-1660

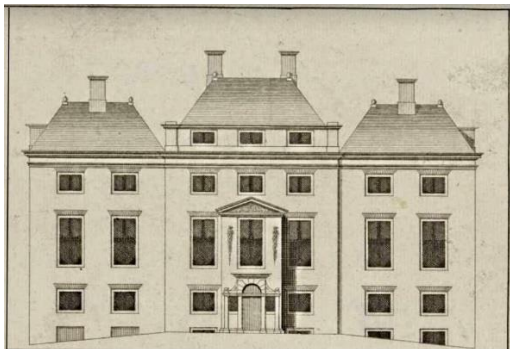
Omstreeks 1591 werd een boeren hofstede gekocht door Philips I Doublet. In de loop der jaren vond de geleidelijke ontwikkeling plaats van wat wij nu Clingendael noemen. Over een sloot werd een woning met dak gebouwd. De datum daarvan is niet exact bekend, vermoedelijk tussen 1650 en 1660. Het opvallende van dit gebouw was dat het in zeer veel opzichten een frappante gelijkenis toonde met Hofwijck van Huygens. Zie daarvan de tekening hieronder links:

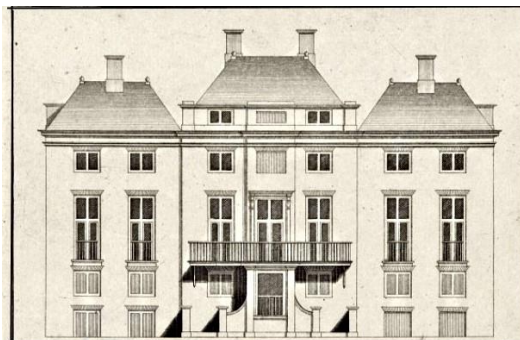
St. Annelant (Zeeland)

1690

Rond 1690 werd het huis met twee vleugels uitgebreid, met drie gelede dakvormen.

Voorkant

Achterkant

1733

Onderdeel van een kaart uit 1733

1690, voorzijde

In deze tijd werden de tuinen verregaand versoberd. De kosten van onderhoud van de classicistische tuinen waren immens. Op het huis werd weliswaar een klokkentorentje geplaatst, met een nog steeds aanwezig uurwerk uit 1729.

Circa 1830

Inmiddels waren de tuinen door de nieuwe eigenaren Van Brien en getransformeerd in de landschapstijl.

Het volume van het huis nam aanzienlijk toe door een vergroting, een gemeenschappelijk dak en een versoberde klokkentoren. Bovendien werd in 1850 een serre toegevoegd.

Er bestaan een tekeningen van (rechts), de foto uit is 1915 representatief:

Let op het balkon over de hele breedte op de eerste verdieping en de afwijkende architectuur van de serre.

Deel van tekening door P.J.Lutgers. Serre en balkon ontbreken hier nog.

Circa 1920

Vreemd genoeg is in de literatuur niets te vinden over een nieuw klokkentorentje.

De bewering luidt 1900 maar dat wordt gelogenstraft door de foto uit 1915 hiervóór.

Vermoedelijk is het rond 1920, na de eerste Wereldoorlog aangebracht, om redenen onbekend. Een foto uit 1938 toont het nieuwe klokkentorentje dat er tot heden nog is

Zo te zien is er niets veranderd behalve het torentje

1940-1945

In WO II nam Rijkscommissaris Seyss Inquart zijn intrek in het Huys Clingendael. Het was een *'blessing in disguise'*, want het echtpaar voelde zich thuis in Clingendael. Het landgoed is mede daardoor – m.u.v. de aanleg van een tankgracht - voor het grootste deel aan het oorlogsgeweld ontkomen.

Wel werd uit vrees voor indringers het balkon op de eerste verdieping verwijderd, en de serre werd met onder andere grote ramen drastisch veranderd tot een *'Wintergarten'* (wintertuin). [Er zouden pantserluiken voor de ramen zijn aangebracht; of dat juist is valt niet te controleren.]

[Noot: een wintertuin is een serre-achtige ruimte met niet-winterharde planten.]

Het balkon is weg, opvallend is de 'Wintergarten' met de grote ramen.

1981- 1982

Restauratie en renovatie. Van woning naar kantoor

In 1980 besloot de gemeente Den Haag het pand te restaureren en als kantoor in te richten. De opdracht was om zo min mogelijk inbreuk te doen aan het concept. De oorspronkelijke ruimtes moesten gehandhaafd blijven. Bij opsplitsing in kleinere ruimten werd dat door gebruik van wegneembare panelen zo uitgevoerd.

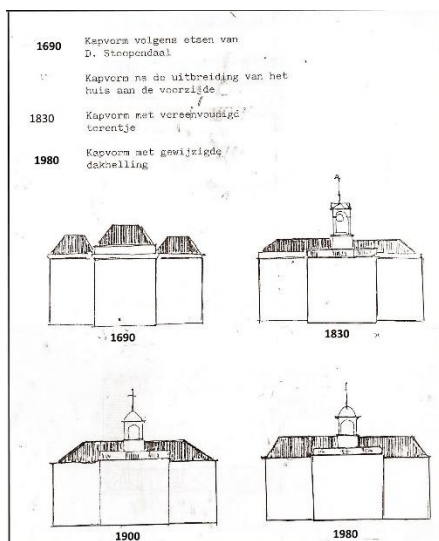
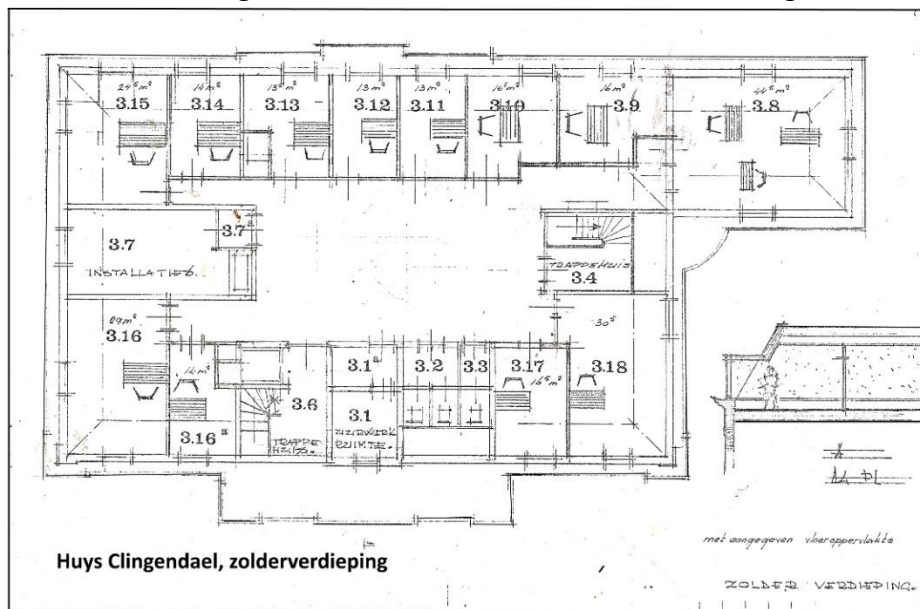

De meest ingrijpende was die van de kapverdieping. Een geheel nieuwe kapconstructie ontstond die het hele gebouw overdekt, met daarbij steilere kaphellingen, waardoor op de zolder een volwaardige kantoorruimte kon worden gerealiseerd. De nokhoogte werd niet gewijzigd. De serre uitbouw werd in de stijl van het huis ingericht, met dezelfde raampartijen.

Op 6 juni 1981 werd aangevangen met het werk. Oplevering geschiedde op 1 december 1982. De restauratie en renovatie werd voorbereid en begeleid door de Dienst der Gemeentewerken. De projectleider was bouwopzichter I. van Elk; de aannemer was Woudenberg- Ameide BV .

Ter gelegenheid van de oplevering schreven Maarten van Doorn en Christiaan Vaillant het boekje ' Clingendael, het huis, de tuinen, de bewoners, december 1982, uitgave Koninklijke Drukkerij de Swart, 1982.

I.van Elk schreef in het blad Gemeentewerken Den Haag, 20ste jaargang 1984 nummer 7 een interessant verslag dat mede als bron voor deze tekst werd gebruikt.

Tekening Van Elk; ter vastlegging

Clingendael – Nederlands Instituut internationale betrekkingen. (Instituut Clingendael)